

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo in upravnništvo: Kolodvorske ulice šte. 16. — Z urednikom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure. — Rokopisi se ne vračajo. — Inserati: Šeststopenjska petiti-vrsta 4 kr., pri večkratnem ponavljanju daje se popust. — Velja za Ljubljano v upravnishvu: za celo leto 6 gld., za pol leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 60 kr., na mesec 60 kr., pošiljatev na dom velja mesečno 9 kr. več. Po pošti velja za celo leto 10 gl., za pol leta 5 gld., za četrt leta 2 gld. 60 kr. in za jeden mesec 85 kr.

Štev. 164.

V Ljubljani v sredo, 22. julija 1885.

Tečaj II.

„Ruere in servitium.“

„Ruere in servitium“ — zakaj smo denašnjemu članku na čelo postavili te krilate besede rimskega zgodopisca Cornelija Tacita? Na jeziku so nam bili, opazujočim malo vabljive prizore, kateri se dandanes vršé v avtonomistični stranki, na srčno radost zakletim protivnikom, slehernemu prijatelju državnozborske desnice v bolestno žalost.

Tu se z jedne strani zaganjajo nekateri nemški konservativci proti sedanjí organizaciji državnozborske večine. Barjaktar pri tem napadu je *enfant perdu* tirolski, gospod Zallinger, pravi poveljnik pa sedi na Solnograškem ter sliši na blaglasno ime Lienbacherjevo. Kar se prvega tiče, dokazal je uže v zadnjem zasedanju državnega zbora, da je oseba njegova vzvišena nad neznatnimi pomisleki, kakor so vsaj v njegovih očeh: strankarska disciplina, složno delovanje na podlagi skupnega programa. Pri pristojbinski noveli glasoval je Zallinger z liberalno levico, v debati o Severni železnici pa se je še bolj ostentativno ločil od svojih prejšnjih zaveznikov ter strastneje nego levičarji grmel proti vladi in njeno večino. Lienbacher, kateremu nihče ne odreka zgovornosti in nadarjenosti, je še dokaj bolj nevaren. Po svojem notranjem prepričanju in svojih uradniških antecedencijah je mož nemšk centralist; poleg tega čuti se še osebno žaljenega, ker se ni zadostovalo nekaterim željam njegove pohlepnosti. Zveza z Čehi, Poljaci in jugoslovanskimi poslanci mu uže z davna preseda in brez obotavljanja prerezal je tedaj prt med seboj in slovanskimi avtonomisti. Začel je igrati jako dvojljivo ulogo, katera v svojih posledicah na to meri, da se strmo-

glavi sedanja sistema in razruši Taaffejeva večina. Da se niti on, niti ideja katoličanstva, koja ima vedno na jeziku, ne bodeta radovati mogla takega prevrata, marveč da se z njim le okoristi skupni naš protivnik, nemški liberalizem, to je solnograškemu intrigantu deveta briga. *Après nous le déluge* — to gâslo izvolil si je Lienbacher, in žal, videti je, da ne ostane po vsem osamljen!

Protivje nemških centralistov Lienbacherjeve baže se je pa izredno poostriilo v zadnjem času. Povod mu je bil odgovor tirolskega centralnega odbora, kateri je v neki, po zaslužnem poslanci Ign. Giovanelliji spisani brošuri energično zavračal Zallingerjevo huzarsko politiko, ob jednom pa tudi celemu Liechtensteinovemu klubu namignil, da je ločitev njegova od Hohenwartove skupine vsekako velika zmota bila. Sedaj bil je ogenj v strehi, in Lienbacher ga je skrbno netil. V svojem glasilu „Salzburger Chronik“ objavil je brezobzirne članke, metal okolo sebe z grdilnimi izrazi, Liechtensteinovce hujskal na tirolske poslance ter v istini vso nemško konservativno stranko v nered spravil. Vrgel je med njo pravo Eridovo jabolko, projekt samostojnega katoliškega središča, ustanovljenega po vzgledu nemškega centra. Taka frakcija morala bi po njegovih nazorih merodajna postati v državnem zboru ter vladati državo po njegovih načelih.

In vender je čisto jasno, da je Lienbacherjev famozni projekt gola milina pena. Solnograški državnik sklicuje se na nemške razmere, a kaj vidimo v berlinskem parlamentu? Tam je katoliško središče neprimerno močnejše, nego bi kedaj moglo postati v dunajski zbornici; vodstvo njegovo je izborno, med njegovimi pristaši nahajajo

se odlični politiki, kakor genijalni Windthorst, Schorlemer-Alst, brata Reichenspergerja itd. — in kaj je navzlic vsem tem prednostim konečni rezultat? Nobena stranka v nemškem državnem zboru ni sama zá-se jaka dovelj, da bi v roke vzela državno krmilo. Zaradi tega se železni kancelar sila malo zmeni za svoj parlament, ter mu to pri vsaki priliki tudi v lice pové. Dobro znamo, da sedanji nepovoljni položaj v nemškem državnem zboru ne izvira iz osebne čestihlepnosti posameznih voditeljev, temveč da je proizvod naravnih razmer. Drugače pa pri nas! V vseh velikih klubih državnozborske desnice prevaguje katoliško mišljenje, in Lienbacher si v tem oziru nikakor ne more prisvajati samotrštva. Česki in poljski katoličanje tedaj sigurno ne bodo pristopili katoliškemu središču, katero bode, omejeno v najbolj ugodnem slučaju na konservativne poslance nemških planinskih pokrajin, vender le reprezentovalo neznatno manjšino državne zbornice. Kaj more tedaj nastati iz tega razmerja? Stalne večine sploh ne bode več v našem državnem zboru, vladalo se bode „von Fall zu Fall“. Mogoče, da se potem v našem cesarstvu ponoví, kar sedaj opazujemo na Nemškem, namreč da krepki vladi ne treba brigati se za parlamentarne dogodbe; potem jako dvojimo, bi li to v istini ugajalo razvoju ustavnega življenja in ugledu avstrijskega parlamenta. Ali pa poreče vlada, da jej ni obstati brez trdne zaslombe od strani državnozborske večine, potem je polom tú, in — na mesto sedanje zisteme stopil bode smijajoči dedni naslednik, nemški liberalec, kateri uže dolgo preži na pogin Taaffejevega kabineta. Tedaj, v vsakem slučaju

Listek.

Kako Rusi umirajo.

(Po Turgénjevu prevél Anton Sušnik.)

Imam soseda, mladega gospodarja in mladega lovca. Za krasnega julijevega jutra zajašil sem k njemu in mu predlagal, da bi z menoj šel na jerebičji lov. Zvolil je. „Toda pojdimó“ — pravi, „v moje „dobrotine“ — vam je-li znan moj hrastovi gozd?“

„Idimo!“

Ardalijon Mihajlič, tako se imenuje sosed, veli osedlati konja, čez rame vrže novo francosko puško, zasuče se še parkrat pred zrcalom, pokliče psa Esperaneo ter se podava na pot.

Gozd Ardalijona Mihajliča poznal sem uže od detinstva. S svojim francoskim učiteljem monsieurém Désiréem Fleuryem, najboljšim človekom (ki bi bil pa kmalu skazil moje zdravje, ker me je silil piti vsak večer lek Lervi), hodil sem češče v Čapligin. Ves ta gozd brojil je kacih dve ali tri sto ogromnih hrastov in jesenov. Njihove veličajne in mogočne veje so se črnale na zlati, prozorni ze-

leni lisi; višje nad njimi delale so slikovite prizore somerno na jasnem lazuru ter se sukovito razkladale še višje proti nebu.

Jastrebi, bučelojedci, postolke poletavali so čivkaje pod nepremičnimi vrhovi, pisane žolne so silno tolkle in kljuvale v debelo skorijo; zvočni spev črnega drozda se je naglo ozval v gostem listji za menjajočim krikom srakoperjevim; dalje so v krovu žvrgolele in pele malinovke, čiški in penice; penice so gibčno tekale po peščinah; belák se je potuhnjeno potikal na kraji lesa, pozorjujoč šepaje; rudečesivkaste veverice so bliskovito skakale z drevesa na drevo in zopet naglo posedavale, privzdigujoč repék nad glavo.

V travi, okolo visokih mravljišč, pod lahko senco izrezanih, zobčastih, rudečih peresec cvele so vijolice in šmarijnice, rastle trobentice, solzice, liške, dobavke in rudeči mak; na posekah med širokim krovom rudečile so se jagode . . . Oj, kaka senca je bila v tem gozdu! Pravcata noč v največjem parnem opoldnevu: tišina, vonjava in svežost . . .

Dožil sem vesele ure v Čapliginu, in zaradi tega se zdaj, odkrito priznam, nisem mogel znebiti nekakega otožnega čuvstva, jahaje v dobro

mi znani gozd. Pogubna, brezsnežna zima štiri-desetega leta ni prizanesla mojim starim znancem — hrastom in jesenom; posušili so se; goličavi, tu in tam pokriti z bornimi peresci, so se vzpenjali nad mladostnim gajem; z nekaterih je uže padala skorija, a zopet drugi so ležali povaljani in gnjili na tleh kakor mrtva trupla. Kedo bi bil mogel to vedeti uže naprej — v celém Čapliginu ni bilo moči najti sence! Kaj, mislil sem, zroč na ginjajoča drevesa: morebiti vas je sram in togujete? . . .

„Kako pa je to, Ardalijon Mihajlič,“ vprašam ga — „zakaj pa ta drevesa niste posekali drugo leto? Saj zdaj vam nikdo ne dá ni deseti del prejšnje cene.“

On je samo z ramama pokrčil.

„Vprašajte teto; kupci so prihajali, prinašali peneze in priganjali.“

„Mein Gott! Mein Gott!“ klical je pri vsacem koraku Von-der-Kok: „Kaka svojevolja je to! Kaka svojevoljnost, oj!“

„Kaka svojevoljnost?“ vpraša sosed moj z usmevom.

„To je: kako žalostno, hotel sem reči.“

„ruere in servitium — robstvu se izročiti“, kakor hitro se uresničijo nakane solnograškega poslanca.

Uverjeni smo, da nemški centralist Lienbacher navzlic svojemu katoličanstvu nobenih simpatij ne uživa med katoliškim slovenskim narodom in njegovimi poslanci. Ali odkod primerno besedo dobiti, da spodobno označimo milovanja vredno slepoto onih rojakov, kateri v „Slov. Narodu“ baš sedaj znova priporočajo ustanovitev jugoslovanskega kluba! Mari ne sprevidijo, da s tem nepremišljenim činom le Lienbacherju pota gladijo? da si solnograški lisjak veselo roke mane, videč, kake izvrstne sobojevnike si je pridobil v slovenskem taboru pri svojem naskoku na Hohenwartovo pozicijo? Z jedne strani vabita Lienbacher in tirolski njegov Pylad Zallinger konservativne Nemce, naj zapusté Hohenwartov klub, z druge strani čitamo jednake glasove v slovenskem časopisju. Naši sangviniki so baje že pozabili, da zamorejo avstrijski Slovani svoje ustavne pravice doseči le v ozki zvezi z nemškimi konservativci, kateri so nam vsaj v narodnem oziru mnogo bolj pravični, nego liberalna stranka. Ideja, za kojo se boré slovanski avtonomisti, izgubljena je v onem trenutju, v katerem iz naših vrst izstopijo nemški soborilci. Vsak previdni slovanski politik v Avstriji mora torej delati na to, da se naša zveza ojači, da okov, kateri združuje vso desnico, vedno trdnjši postane. Kedor tedaj v današnjem položaji s projektom jugoslovanskega kluba bega slovenske rojake ter tako nehoté podpira Lienbacherjeve spletke, nad tem moramo izreči ostro obsodbo s Tacitejevimi besedami:

„Ruere in servitium“!

Šolstvo v Avstriji.

V naslednjem hočemo posneti nekoliko črtic o šolstvu v Avstriji iz pred kratkim izišlega devetega zvezka „Avstrijske statistike za leto 1882/83“. V tem članku pa se hočemo ozirati samo na ljudske šole koncem letinskega poluleťja 1883.

Število za šolo godnih otrok o gori omenjenem času znašalo je 3111486. Javne in privatne šole obiskavalo je 2641849 otrok, namreč javne 2557747, privatne 84102 otrok. Se vé da se te številke ne smejo kar tako povoljno med seboj spraviti v zvezo in iz tega kat kratko sklepati o prijaznosti naroda do šole. Kajti nekaj za šolo godnih otrok obiskuje že srednje ali strokovne šole, nekaj pa jih uživa pouk doma, na drugi strani pa obiskujejo ljudske šole tudi še nekateri otroci, kateri niso po zakonu več primorani obiskavati jih. Na prijaznost naroda do šole moglo bi se morda, dasi je to tudi jako nezanesljivo, sklepati iz obsodb, katere so zadele stariše, ker niso po-

siljali ali čisto nič ali samo neredno svoje otroke v šolo. Število teh obsodb je žal! precej visoko. Izreklo se je skupno 139371 kazenskih obsodb v globo 80555 gold., 40478 dnij in 27067 ur zapora; torej pripada na 22 otrok po jedna kazenska obsodba. Pri tem pa so kronovine zelo različno prizadete. V Bukovini na pr. pripada že na 12 otrok jedna kazenska obsodba, v Dólenji Avstriji na 16, v Česki na 21 in v Solnogradu na 44 otrok.

Če se primerja obiskavanje meščanskih in javnih ljudskih šol v letih 1882 in 1883, se razvida, da se je število otrok pomnožilo za 51629. Samo v dveh kronovinah, v Moravski in v Kranjski, se je zmanjšalo obiskavanje šole; ta slučaj pa se dá razlagati iz tega, ker je bilo v l. 1877. rojenih malo otrok v onih dveh deželah (ti otroci bi namreč bili v l. 1883. za šolo godni) in ker je v teh dveh deželah od l. 1877. nadalje umrlo tudi največ otrok. Splošno pa moremo biti zadovoljni s tem obiskavanjem šole, osebno, ker se je ob jednem pomnožilo število otrok v privatnih, srednjih in strokovnih šolah, in tudi doma uživalo jih je pouk večje število.

(Konec prihodnjič.)

Maroko.

(Konec.)

Zanimanje Španije za kraljestvo nj. šerifskega veličanstva tudi ni platonično; prav za prav hrepeni po istem smotru kakor Francija, le da postopa bolj zakrito in bojazljivo, ker si je pač v svesti svoje slabosti. Španija se vedno še tolaži, da morajo priti „boljši časi“. Pri tem pa operira z veliko spretnostjo, kakor kažejo najnovejše pridobitve na jugu od Maroke.

Po mirovni pogodbi tetuanski pridobila je Španija Santa Cruz del Mar pequena in tako ima zdaj v Maroki pet pozicij. Zaradi svoje zgodovine, svojih tradicij, svoje najbližje sosesčine ob Maroki smatra se Španija kot jedino opravičeno in poklicano, da nastopi kdaj posest onkraj morske ožine; za zdaj pa je njena politika še bolj opazujoča, ker si je pač dobro v svesti svojih nedostatnih močij. A Španci niso v Maroki popularni in domačini jih v primeri drugim narodnostim v Maroki najmenj spoštujejo.

Jedno pa je gotovo: če bi hotela kaka druga oblast samosvojnost Maroke uničiti, stopila bi Španija koj na noge. Ves narod bi to odločno zahteval in vladi, katera bi ne ugodila tej zahtevi, bili bi dnevi šteti.

Kar se tiče Italije, ima pač druge namene; sicer pa je tudi ta dežela imela pred kratkim prepiz z Maroko. Po leti 1883 prikazale so se zdatne italijanske čete v tangerskem pristanišču, da uresničijo, če treba s silo, zahteve italijanske vlade. Italijanski podaniki so se pritoževali, da jim ma-

rokanska vlada ne pripomore do njihovih pravic, posebno pa so se čule obtožbe proti guvernerju v Rabatu, Kaidu Suissiju. Poklicali so ga v Tanger na odgovor, ladije ostale so delj časa v tamšnjem pristanišču, konečno pa se je po dolgotrajnem kričanju dosegel sporazum.

Konečno še jedno besedo o razmerji Turčije k Maroki, o katerem vladajo pri nas navadno napačni nazori. Maroka ni bila nikdar k Turčiji v razmerji zavisnosti. Obe državi nimata med seboj nikakih diplomatskih zvez. Sultani v Maroki smatrajo se za vzvišene nad sultani v Turčiji, kateri niti Arabci niso, še menj pa šerifi, katerim torej ne teče po žilah Mohamedova kri; turški sultani pa gledajo na Maroko kot na pol barbarsko deželo, katera med narodi ne igra nikake vloge, in zdelo se jim niti ni vredno tam nastaviti diplomatskega zastopnika, in bil bi tudi nepotreben, ker le redkokdaj pride kak turšk podanik v Maroko.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Česki list „Pokrok“ govori v uvodnem članku za ustanovitev česke akademije po vzoru ogerske, jugoslovanske in poljske; ta akademija naj bi se ustanovila z nabiranjem prostovoljnih doneskov, nekaj podpore pa bi se dobilo iz državne blagajnice.

Iz Budimpešte se poroča, da se bode med 4. in 16. avgustom vršila seja ministerskega sveta, pri kateri se bode določil budget za prihodnje leto ter se posvetavalo o nekaterih postavnih predlogah. Potem pa se bodo ministri zopet razšli, na počitnice.

Iz Sarajeva se poroča, da je ekumenični patrijarh v Carigradu naročil metropolitu Kosanoviću naj svojo ostavko prekliče. Metropolit še ni ugodil temu naročilu; on opravlja še na dalje svoje posle in je ravno v slednjih dnevih blagoslovil v Nikšići grško-pravoslavno cerkev.

Tuže dežele.

V Italiji razpravlja se o usodi, katera je zadela in čaka vojake ob Rudečem morji. Trdi se, da so bila dozdanja poročila o neugodnem položaji pretirana, da je izmed tam izkrcanih 3200 mož izza pet mesecev umrlo samo 14 mož in da je zdaj 8 odstotkov vojakov bolnih, kar gotovo ni premalo. Ne zanikava pa se, da morajo vojaki mnogo trpeti vsled velike vročine. Vojaki se ne bodo navzlic tem nezgodam poklicali domov, a skrbelo se bode, da se jim olajša položaj.

V Francoski bavijo se že vse stranke z volitvami ter skušajo z raznimi tiskovinami pridobiti si pristašev. Kdaj se razpišejo volitve, pa še konečno ni določeno.

Zlasti so vzbujali žalost njegovo na tleh ležeči hrasti — in gotovo bi je bil marisikak mlinar drago plačal. Za to je ostal desetnik Arhip po polnem miren in nič ni tarnjal; naopak, skakal je čez nje ter potrkal na nje s svojo knuto.

Bližali smo se mestu, kjer je bil gozd posekan, kar se nakrat za posekanim drevesom oglasi krik in govor in za jedno minuto skoči iz gošče proti nam mlad mušik, ves bleđ in razcapan.

„Kaj se je zgodilo? kam bežiš?“ vpraša ga Ardalijon Mihajlič.

On se tekoj vstavi.

„Oh, batjuška, Ardalijon Mihajlič, nesreča!“

„Kaj se je zgodilo?“

„Maksima, batjuško, podrlo in ranilo je drevo.“

„Na kak način? ... Nadzornika Maksima?“

„Nadzornika, batjuška. Podsekavali smo drevo, on stoji in gleda ... Stal je takó, potem pa gre po vode k vodnjaku, kajti bil je žejen. V tem trenutju se jesen nagne, zavrišči ter telebne naravnost na njega. Mi kličemo: Beži! beži! beži! ... Mestu, da bi se bil umaknil in odskočil v stran, bežal je kar pod drevo ... vidite, ustrašil se je.

Jesen ga je pokril z górenjimi vejami. A zakaj se je tako brzo podrł — bóže vé ... Možno, da je imel gujilobne korenine.“

„Nu, je Maksim ubit?“

„Ubit, batjuška.“

„Na smrt?“

„Ne, batjuška, še živi — ali kaj pomaga: nogi in roki ima zlomljeni. Torej sem hitel po Seliverstiča, po zdravnika.“

Ardalijon Mihajlič naroči desetniku, naj gré v vas po Seliverstiča, sam je pa konja spodbodel v zaseko ... Jaz pa za njim.

Našli smo nesrečneža Maksima na tleh. Kacih deset mušikov je stalo krog njega. Zlezli smo s kónj. On skoro ječal ni, zredka odpiral je oči in jih raztezal, kakor bi pogledaval čudeč se okolo sebe ter se grizel v ustna ... Brada se mu je tresla, lasje so mu lepeli na čelu, prsi so se mu počasi dvigale: umiral je — in le lehka senca mlade lipe je tiho božala njegova lica.

Naklonili smo se k njemu. Poznal sem Ardalijona Mihajliča.

„Batjuška“, — spregovori poluglasno — „po popa ... blagovolite ... poslati ... Gospod ... me je kaznil ... noge, roke so zdrobljene ...

danes je ... nedelja ... in jaz ... in jaz ... tukaj ... delavcem nisem dovolil.“

Umolkne. Dihanje postalo je krajše.

„Denarje dajte pa moji ... ženi ... ženi, po odbitku ... tu, vi, Onisim ... komur sem kaj dolžan.“

„Poslali smo po zdravnika“ — pravi moj sosed — „možno, da še ne umreš.“

On odpre oči, z velikim trudom privdigne obrvi in trepalnice.

„O pač, umrem. Glej ... gleda, gré, glej ona, glej ... Odpustite mi, deca, ako sem s kater ...“

„Bog ti odpusti, Maksime Andrejič“ — odgovoré otožno možje z jednim glasom ter sná mejo čapke: — „odpusti tudi ti nam!“

On naglo ves obupan strese glavo, povdigne ječe prsi in zopet omahne.

„Tukaj ne sme umreti“ — opomni Ardalijon Mihajlič: — „deca, prinesite z voza blazino, odnesemo ga v bolnišnico.“

Dva moža bežala sta k vozu.

„Kupil sem od Jefima ... Sičovskega ... zagrga umirajoči — včeraj konje ... in dal sem mu zadatje ... torej je konj moj ... pripada ženi ... tudi ...“

Stopetinoseddeset tiskanih strani obseza objavljeno uradno poročilo o preiskavi proti anarhistom v Švici. To poročilo govori obširno o poistanku in razširjanju anarhistov, našteva grozodejstva anarhistov ter omenja končno naredbe proti njim. Izreka se nadeja, da se bode posrečilo v bodočnosti preprečiti pogubonosno delovanje teh rovarjev.

Iz **Kahire** se poroča, da se je Hussein Karija vrnil iz Sudana, odposlan od Mahdija kot poslanec h kedu. Glavne zahteve Mahdijeve so: Prizna naj se trgovina s sužnji, Mahdi naj se imenuje sultanom v Sudanu in Angleži naj se odpravijo iz Egipta.

Iz **Aleksandrije** se poroča, da Tefik paša, zdanj kedu v Egiptu, vedno bolj izgublja prijateljstvo Angleške. Eks-kedu pa da je podpirala Nemčija, Avstrija in Rusija, ter se zdaj poganja za naklonjenost Turkov, da bode potem zopet mogel zasesti prestol.

Dopisi.

Iz **Celovca**, 21. julija. (Izv. dop.) Kakor znano, otvorila se bode tukaj čez par dni deželna razstava, katera obeta biti tako sijajna, da bomo lahko ponosni nanjo. Saj se pa tudi vršijo priprave. Pred razstavnim poslopjem nekaj dni sim kar mrgoli naroda, kakor bi bila ženitnina ali ljudska veselica, vse se tare radovednih gledalcev ali resnih razstavljalcev. Večina kolib je uže postavljenih, druge pa so uže tudi blizu delane. Večina za razstavo pripravljenih reči je uže na svojem mestu urejenih. Najmenj zastopano je do zdaj še usnje, tekstilna industrija in puškarstvo, vendar se pričakuje v slednjih dnevih tudi v teh strokah obile udeležbe. Saj še vsak dan dohajejo iz raznih krajev po železnici za razstavo namenjeni predmeti.

Veseli je gledati, kako spravljajo razstavljalci svoje reči na odkazan jim prostor. Posebno ginljivo pa je videti, kako marljivo se udeležuje krasni spol razstave. Pridne razstavljalke tekajo urno tja in sim, varno držeč pred seboj dragocenost, zlatnino, srebernino ali tkanino in... Toda predaleč bi zašel.

Za danes naj omenim le nekaterih predmetov iz kulturno-zgodovinskega oddelka razstave. Tu razstavljenih je več reči iz ostaline nadvojvodice Marijane, hčere cesarice Marije Terezije, katera je v svoji palači v Celovcu (zdaj škofovska stolica) dné 19. novembra 1789 umrla. Po pokojni nadvojvodici podedoval je te reči samostan Elizabetink, kateri je zdaj blagovoljno izpostavil v razstavi. Pred vsem zaslužijo mnogo občudovanja pokojne nadvojvodice dvorna oblačila, ne samo zaradi visoke njih lastnice, marveč tudi v zgodovinskem oziru.

Dalje je videti dve slonokosteni papaljici, kateri je slikal sam Nj. veličanstvo cesar Fran kot ženin ter jih poklonil svoji visoki nevesti Mariji Tereziji. Dalje: Težak, modrosvilen vezan mošniček, katerega je vezala cesarica Marija Terezija lastnoročno.

Molek iz rujavih biserov s 15 malimi in jednim velikim zlatim medaljonom, z zlatim križcem, kateri se odpre in v katerem so se najbrže hranili ostanki od svetnikov. Ta molek je jako umetno delo. Pokojni cesar rabil je vsak dan ta molek.

Drugi molek od biserov in s križcem rabila je cesarica Marija Terezija. Ta molek ima 28 srčnatih, zlatih medaljonov z lasmi in monogrami, kakor tudi rojstni in smrtni dan dragih pokojnikov. Na tem molekku visi umetno izdelana zlata mrtvaška glava z očmi in zobmi od briljantov, 16 milimetrov visoka, 18 milimetrov široka. Delo to je zelo fino in jako občudovanja vredno.

Omenim naj končno za danes še, da se vidi tu šest umetno izdelanih pušk od slonove kosti; stružarsko delo na njih izvršil je cesar sam lastnoročno. Vidi se še mnogo drugih dragocenosti, toda o teh kakor tudi o drugih oddelkih razstave poročal vam bodem podrobneje po odprtju razstave.

Razne vesti.

— (Lov v Perziji.) Sedanj perzijski šah je velik prijatelj lova in akoravno je uže 58 let star, se vendar ne straši pred nikakim trdom in nevarnostjo. On gre navadno divjim zverinam čisto sam nasproti, v tem ko ga morajo njegovi postreščeki in spremljevalci zadaj čakati. Ko je bil nedavno profesor Brugsch kot gost pri njem, je tudi njega povabil na lov. Šah podal se je pri tej priložnosti v sledečo nevarnost. Lovska družba zagledala je, kako je velik leopard čez neko brezno skočil z mogočnim skokom v neko v steni prepada nahajajočo se luknjo. Šah zaukazal je takoj, da naj se mu denejo vrvi okolu života in da naj ga spusté v prepad do one votline. Ko se je bilo to zgodilo in ko je šah na vrvi viseč prišel ravno do brloga, skoči zver naravnost proti njemu, a v istem trenutku začuje se stotero po skalovji odmevajoč strel in smrtno zadet zvrne se leopard na dno prepada. Drugi dan potegnili so ga šahovi ljudje z veliko težavo na dan. Kožo njegovo daroval je šah svojemu gostu v spomin na ta lov. V obliži Teherana ima šah grad, ki se imenuje Doržandeja, kar se po naše pravi: zajčji hrib. Tam ima tudi celo menažerijo v Perziji udomačenih zverin.

— (Priljuden ropar.) Iz mesta Milwaukee v Ameriki poroča se o sledečem dogodku: V palačo milijonarja K. Raya splazil se je bil nek tat, ki se je znal posebno priljudno in fino vesti. Ob dveh po polnoči podá se v spalnico, kjer sta spali dve dekli. Jedni zapové, da mora iti gospo Ray klicat, češ, da je druga dekla za smrt zbolela. Prestrašeno dekle stori, kakor

ji je lopov ukazal, in ko je gospa stopila iz sobe, podal se je on notri s svetilnico v roki. Gospod Ray, ki se je bil med tem tudi zbudil, mel si je začuden oči. Ropar povabi ga z napetim revolverjem, preteč mu z najljubnejimi besedami, da naj mu dá, kar ima pri rokah in da naj ga o tej pozni uri nikar ne zadržuje. Ray razumel je svoj položaj in je brez pomisleka izpraznil svoje žepe ter mu dal denar, uro, prstane in druge dragocenosti, kar je vse hitro izginilo v nenasiitljivih žepih roparjevih. Na to moral je milijonar svojemu gostu še vrata pokazati, na kar se je ta pred vsem od hišne gospé poslovil, rekóč: „Prosim tisočkrat oproščenja, gospa, da sem vas motil o tej nenavadni uri, vendar to je moje opravilo!“ Tudi gospodarju se je opravičeval, se mu zahvalil za prijaznost ter mu je prijateljsko stisnil roko. — V Ameriki so pač v vsakem oziru pred nami.

Domače stvari.

— (Vladnim svetnikom in dež. zdravstvenim referentom) pri deželni vladi kranjski imenovan je vsled Najvišjega odloka z dné 12. t. m. gosp. dr. Friderik Keesbacher, dozdani zdravniški koncipist pri deželni vladi kranjski.

— (Imenovanja.) Pravni praktikant pri deželni sodnji v Ljubljani g. dr. Ivan Babnik imenovan je avskultantom za Kranjsko in avskultantom za Kranjsko g. Ivan Preskar avskultantom za Štajersko.

— (Iz poročila c. kr. vélike realke v Ljubljani) posnemamo še to naslednjo zanimivo stvar: Po razpisu c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 2. maja 1884 smejo slovenščino kot obligatni učni predmet obiskovati tudi taki učenci, ki niso rojeni Slovenci, ako njih roditelji to želé in ako dotični učenci s posebno sprejemno preskušnjo dokažejo dosti znanja iz slovenščine za dotični razred. Za take učence ostane slovenščina obligatni učni predmet po vseh razredih.

— (Požarna kronika.) Iz Domžal se nam z dné 18. julija poroča: Včeraj nastal je v mlinu Toneta Flereta v Spodnjih Domžalah ogenj, ki se je, ker je sapa pihala, kmalu razširil in je v kratkem času uničil podstrešje, kakor tudi mnogo mlinarskega orodja, žita in moke. Škoda se ni dala precej določiti. Zavarevan je Fleré pri banki „Slaviji“ za 7100 gold. — Dalje piše se nam iz Trebnjega, da je tam dné 16. t. m. uničil ogenj kozolca dveh posestnikov. Škoda znaša kakih 2600 gold., ker je bilo v kozolcu posestnika Ivana Glihe mnogo žita. Zavarovana sta bila pogorela le za neznatne zneske. Sluti se, da so zažgali otroci.

— (Šolstvo.) „Letno sporočilo štirirazredne deške in dvorazredne dekliške šole v Črnomlju za l. 1885.“ nosi na čelu zelo zanimljiv, času primeren, strokovnjaško pisan spis od g. Fr. Šetine: „Ali se dajo naša vina zboljšati.“ (Spis ta priobčili smo uže pred kratkim v našem listu.) Šola obiskavalo je: I. razred 69 dečkov in 71 deklic, vkup 140; II. razred 52 deč-

Položili so ga na blazino... on se strese kot ustreljen ptič in se stegne...

„Umrl je“ — zamrmrajo muziki. Vsedemo se molčé na konje in odjašimo. Smrt nesrečnega Maksima povzbudila me je k premišljevanju. Prečudno umira ruski muzik! Obnašanje njegovo pred smrtjo ne more se zvati niti nebrižno niti tupo; on umira, kakor bi izvrševal kakov obred: hladno in priprosto.

Ped nekolikimi leti je pri nekem mojem sedu muzik skoro zgorel v sušilni na mrvi. (Bil bi tudi ostal v sušilni, toda nek potujoč meščan izvlekel ga je skoro na pol mrtvega: skočil je v kad za vodo in beže podrl duri pred gorečo šupo.) Šel sem k njemu v hišo. V hiši je tma, dušno in polno dima. Vprašam je, kje je bolnik? — „Tam-le, batjuška, na zapečku“, odgovori mi s pevajočim glasom žena pogoreleca. Približam se k njemu — muzik leži pokrit s kožuhom in težko diha.

„Nu, kako se imaš?“ Bolnik se obrne na zapečku — hoče vstati, a revež je ves v ranah, ves v jedni opeklini; bliža se smrti.

„Le lezi, lezi, lezi... Nu, kako je?“ —

„Vidite: slabo“, odgovori.

„Imaš bolesi?“

On le molči.

„Ali ti hočem poslati po čaja; kaj?“

„Ni treba.“ — Šel sem od njega proč ter se vsedem na klop. Sedim tu četrt ure, sedim pol ure — v izbi je tiho kot v grobu. V kotu za mizo pod podobami skriva se kaci pet let stara deklica in je kruh. Mati jej nekoliko pogrozi. V pred-sobi hodijo, tolčejo in se razgovarjajo: bratova žena seka zelišča.

„Hej, Aksinija!“ zakliče končno bolnik. „Kaj je?“ „Daj mi kvasa.“ Aksinija mu poda kvasa. Zopetno molčanje. Vprašam jih: „Ste ga li prevideli?“ „Da, prevideli.“ — Nu, tedaj je vse v redu: pričakuje smrt, in to je vse. Nisem mogel tega prenašati; odšel sem.

Pamtim še, da sem se jedenkrat popeljal v bolnišnico v vasi Krasnogorska k znanemu ranocelniku Kapitonu, strastnemu to strelcu.

Ta bolnišnica tvorila je oddelek nekedanje graščine; založila jo je graščakinja sama: velela je namreč na vrata pribiti plavo tablico z belim napisom: „Krasnogorska bolnišnica“, in sama je

izročila Kapitonu rudeč album, da vánj zapisuje bolnike. Na prvi list tega albuma je napisal nek petolizín ali hlepež dobrodejne graščakinje naslednje vrstice (francoski):

„V teh krasnih prostorih, kjer vlada pomlad, otvorila je Krasota ta bham; občudujte ljubezen vaše graščakinje, vrli prebivalci krasnogorski!“

In nek drug gospod napisal je pod to:

„I jaz ljubim prirodo!“

Jean Kobiliatnikov.“

Ranocelnik je kupil za svoje novce šest postelj in blagoslovivši se, pričel je zdraviti ljud božji. Poleg njega sta bila v bolnišnici v službi še dva človeka: blazni slikar Pavel in suhoroka žena Melikitrica, ki je opravljala posel kuharice. Oba dva sta pripravljala zdravila, sušila in shranjevala beline; ona sta tudi krotila vročne bolnike. Blazni umetnik je bil na prvi pogled zamračen in malobeseden; po noči je peval pesen „o krasni Veneri“ in k vsakemu potujočemu prihajal je s prosbo, da naj mu dovoli oženiti se z neko devojko Malano, koja je bila uže davno umrla. Suhoroka žena ga je pa bila in prisilila poiskati si kotišča.

(Konec prihodnjije)

kov in 87 deklic, vkup 139; III. razred 72 dečkov in 51 deklic, vkup 123; IV. razred 41 dečkov in 19 deklic, vkup 60. Vse štiri razrede je torej obiskavalo vkup 462 dečkov in deklic. V ponavljavni šoli bilo je 47 dečkov in 51 deklic, vkup 98. Ptujih obiskavalo je šolo 8 dečkov in 20 deklic. Razen teh obiskavalo je privatno šolo na Majerlu 67 otrok. — Iz šolske kronike posnemljemo, da se je meseca aprila oddalo iz šolskega vrta mnogo požlajnenih sadnih dreves deloma za prav nizke ceno, večidel pa pridnim šolarjem brezplačno. Kakor se razvidi, si črnomaljska šola mnogo prizadeva, da povzdigne na Dolenjskem sadjarstvo. Poučevali so na tej šoli gg. in gđc.: Jeršinovec Ant., c. kr. okrajni šolski nadzornik, def. nadučitelj in vodja deški in deklški šoli; Jenko Ljudevit, I. mestni kaplan; Demšar France, II. mestni kaplan; Šetina France, def. učitelj in ud c. kr. okraj. šolskega sveta; Rupnik Janez, def. učitelj in ud c. kr. okraj. šolskega sveta; Lokar Janez, def. učitelj; Matanovič Avgusta, def. učiteljica; Pisch Julija, prov. učiteljica.

„Narodni Dom.“

Od krajaarske podružnice „Národnega Doma“ doposlal se nam je naslednji dopis:

Krajaarska podružnica „Národnega Doma“ v Ljubljani sme imenovati vspeh svojega delovanja v prvem tednu velikansk; v tem kratkem času razposlalo in razdelilo se je med narod knjižic z markami za 30 000 udov.

Misel, po malih rednih, mesečnih doneskkih skladati darove za „Národni dom“ je bila sprožena že večkrat tu in tam ter tudi izvršena, a te male družbice zgubile so navadno kmalu veselje, ker niso našle posnemanja. Jednotne uprave in žive agitacije je manjkalo, da bi se bila izvršila ta lepa misel. Zato je pa odbor krajaarske podružnice „Národnega Doma“ to reč v svoje roke vzel. Namen osnoveatelj te podružnice je, pridobiti vsacega Slovenca svojim udom.

Če se to tudi ne dá tako natanko izvesti, da le vsak zaveden Slovenec svojo dolžnost izpolni ter plača toliko krajaarjev na mesec, kolikor mu je mogoče, in če vsak pridobljen ud nagovori in pridobi drugega uda, bode kmalu toliko mesečnih doneskkih, da pride na vsacega Slovenca krajaar.

Če pomislimo, kako malo je taci Slovenk in Slovencev, ki ne utegnejo dati na mesec krajaarja, in koliko je taci, ki lahko dajejo na mesec tudi več, na pr. 10, 20, 50 in 100 krajaarjev, smemo biti prepričani, če vsi svojo dolžnost storijo, da imamo v teku leta 100 000 gld. Mogoče nam je doseči tak le vspeh, a treba je, da nihče ne zaostane v svoji narodni dolžnosti. Narodnjaki naj delujejo, da dobi vsako mesto, vsaka vas in vsako selo ne le po jednega poverjenika, ampak po več. Narodna društva, slovenska duhovščina, razumništvo in slovenski dijaki naj nas podpirajo, kolikor je v njihovi moči, in kmalu imeli bomo ponosni „Národni Dom“. Ker v mestih in bolj premožnih krajih udje pristopajo, ki na mesec po 10 do 100 krajaarjev plačujejo, izdal je odbor knjižice z desetkrajcarskimi markami.

Torej, dragi sorojaki! vsak, ki bere te vrstice, oglasi naj se poverjenikom podružnice, in doposlala se mu bode brezplačno poverjeniška knjižica z enkrajcarskimi, ali pa, če želi, z desetkrajcarskimi markami. Naslov se glasi: Krajaarska podružnica „Národnega Doma“ (dr. Josip Starč) v Ljubljani.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

London, 22. julija. „Morning Post“ poroča, da so se v slednjem času neprestano vršili dogovori med Salisburyjem, Staalom in Giersom. Ruska vlada izročila je devet predlogov gledé prepisnih točk.

Gostin, 21. julija. Nemški cesar pripeljal se je zvečer ob 6. uri sim; pozdravil ga je namestnik, deželni glavar in župan ter obila množica naroda.

Budimpešta, 21. julija. Naučnega ministerstva naredba prepoveduje grško-pravoslavnim in grško-katoliškim cerkvenim oblastvom, odpustiti

učitelje iz službe, ne da bi bila prej dobila dovoljenje od ministra.

Pariz, 21. julija. V Ardesu razpočili so se zaboji s smodnikom in sodovi s petrolejem. Število mrtvih in ranjenih še ni znano.

London, 21. julija. V dólenji zbornici je vprašal Morgan Lloyd, je li istina, da Rusija, zahtevajoča Zulfikar, hoče tudi imeti Meručak. Churchill pravi, da se o tem zdaj še ni nič določilo; da se gledé tega niso napravile še nobene propozicije.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 22. julija.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	82.85
„ „ „ srebro	83.60
Zlata renta	109.20
5% avstr. renta	99.70
Delnice národne banke	871. —
Kreditne delnice	285.10
London 10 lir sterling	124.90
20 frankovec	9.89
Cekini c. kr.	5.88
100 drž. mark	61.30

Uradni glasnik

z dné 22. julija.

Eks. zemlj. dražbe: V Ljubljani posestvo Fr. Petričeve na Logu (8023 gld.) dné 1. avgusta. — V Radovljici zemljišče Jarneja Plemelja iz Bleda (724 gld.) dné 12. avgusta; — posestvo Ane Vidic iz Lesc (7212 gld.) dné 10. avgusta. — V Tržiči posestvo Mine Godnov iz Spodnjih Vetrin (643 gld.) dné 28. avgusta. — V Logatci posestvo Jak. Šviglja iz Dol. Vasi (3155 gld.) dné 20. avgusta. — V Višnji Gori polovica posestva Fr. Vovka iz Trebeše Vasi (695 gld.) dné 11. avgusta.

Tuji.

Dné 20. julija.

Pri Mallé: Glas in Kolinek, trgovca, in Silberagl, z Dunaja. — Uhrer, c. kr. dvorni svetnik, iz Trsta. — Elsner, zasebnica, s sinom, iz Zagreba. — Glas, zasebnica, iz Siseka. — Andorfer, potov., iz Spljeta. — pl. Deberis iz Gorice. — Pipp, posestnik, iz Vorderberga. — Urbančič, posestnik, iz Polhovoga Gradca. — Eckol, c. kr. okrajni glavar, iz Rudolfovega.

Pri Slonu: Pongratz Elsa in Elvira, zasebnici; Laimegger, uradnik, z netjakinjo; Jellačić in Lüdersdorfer, potovalca, z Dunaja. — Vit. pl. Schwarzenfeld s soprogo iz Gradca. — Ridler iz Budimpešte. — Forenta iz Benetk. — Bassoni, posestnica, z rodbino, in Schleimer iz Trsta. — Schlagbauer, želez. nadzornik, iz Beljaka. — Zagorjan, zasebnica, iz Reichenburga.

Pri Južnem kolodvoru: Schüller, trgovec; Hirschmann in Schnürmacher z Dunaja. — Locker, mestni tajnik, iz Gradca. — Wachsmann, trgovec, iz Trsta. — Ramroth, učitelj, iz Zadra.

Pri Avstr. carji: Hirsch, Piazza in Rimini, trgovci, iz Trsta. — Brož, vinotrtar, iz Klanjca. — Petercel in Štrukelj, posestnika, iz Cerknice.

Umrli so:

Dné 21. julija. Marija Merzlikar, hči hiš. posestnika, 4 mes., Illova št. 3, osepnica.

V civilni bólnici:

Dné 19. julija. Janez Furlan, delavec, 42 l., vnetje trebušnine.

Dné 20. julija. Martin Hvala, delavec, 47 l., jetika.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
21. julija	7. zjutraj	739.06	20.0	bzv.	obl.	0.3
	2. pop.	737.59	29.3	svzh. sr.	s. js.	dež
	9. zvečer	738.63	22.6	svzh. sl.	obl.	

Lekarna Trnkoczy

zraven rotovža v Ljubljani

prodaja in vsak dan razpošilja zdravila s pošto na deželo; dalje

salicilno ustno vodo, aromatična, vpljiva oživiljajoča, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 velika steklenica 50 kr., (115) 2

salicilni zobni prašek, splošno priljubljen, vpljiva zelo oživiljajoča in pravi zobe blesteče bele, à 30 kr.

V našem založništvu je izišel na svetlo

drugi pomnoženi natis:

Poezije S. Gregorčič-eve.

Elegantno vezane in z zlatim obrezkom stanejo

2 gld., nevez. 1 gld. 20 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg

knjigotržnica v Ljubljani.

V dosego in ohranjenje zdravja

se je že od nekaj prav dobro izkazalo

kri čistilno zdravenje

spomladi

ker le-to odpravlja marsikako v telesu dremajočo kal težkih bolezni. — Naj-izborniške in najbolj učinkujoče sredstvo v to svrhu je

J. Herbabny-jev pomnoženi

Sarsaparilla - sirop



J. Herbabny-jev pomnoženi Sarsaparilla-sirop mehko in polagoma raztaplja in zelo zboljšava kri, ker vse ostre in bolehe snovi, ki vstvarjajo kri gosto, vlaknato in za brzo pretakanje nespodobno, iz istih odpravlja, ter vse skazene in bolehe soke, nakupičeno slezo in žolč — uzroki mnogih bolezni — neškodljivim in nebolestim načinom odvaja iz telesa. — Učinek njegov je torej izboren pri zapiranju telesa, krvnem navalu v glavo, šumenju v ušesih, vrtoglavici, glavobolu, pri trganju in hemoroidnih bolestitih, zaslezenju želodca, slabem prebavljanju, otekanju jeter in vranice, dalje pri napenjanju žlez, hudem lišaji, kožnih izpuštkih itd.

Jedna steklenica z brošurico vred velja 85 kr., po pošti sprejemana 15 kr. več za zavitek.

Vsaka izvirna steklenica imeti mora gori stoječo varnostno znamko v znamenje pristnosti. (62) 10—5

Osrednja razpošiljavna zaloga za provincije:

lekarna „pri usmiljenji“

Jul. Herbabny-ja

Dunaj, Neubau, Kaiserstrasse Nr. 90.

Zaloge imajo dalje naslednji gospodje lekarji: v Ljubljani: J. Svoboda, G. Piccoli, J. pl. Trnkoczy, V. Mayr; v Celju: J. Kupferschmied, Baumbachovi dediči; v Reki: C. Silhavy, G. Prodam; v Celovcu: V. Thurnwald, P. Birnbacher, J. Kometter, A. Egger; v Novem Mestu: D. Rizzoli; v Trstu: C. Zanetti, G. Faraboschi, J. Serravallo, E. pl. Leutenburg, P. Prendini; v Beljaku: E. Scholz, dr. E. Kumpf; v Velikovi: dr. J. Jobst; v Vipavi: A. Konecny.

Umetne zobe in zobovje

Odlikovan s tremi zlatimi in jedno svetinjo za zaslug

Fran Jožefov grenki vrec

od davna iskrušena, izborna grenka voda.

Zaloga povsodi. Vodstvo je v Budimpešti.

zobozdravnik A. Paichel, poleg Hradskega mostu, 1. nadstropje.

vdevlje po najnovejšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter izvršuje plombovanja in vse zobne operacije (39) 32